

Uzaktan Eğitim Döneminde Rehberlik Hizmetlerinin Öğrenci Deneyimleri Açısından Değerlendirilmesi^{1,2}

Melek AKYAY¹ , Beyza Sultan YILDIZHAN¹

¹ Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya, Türkiye, melekakyay95@gmail.com

² Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya, Türkiye, bezasultanyildizhan@gmail.com

Makale Bilgileri

Makale Geçmişi
Geliş: 17.05.2022
Kabul: 19.06.2022
Yayın: 30.06.2022

Anahtar Kelimeler:

Rehberlik Hizmetleri,
Öğrenci,
Uzaktan Eğitim

ÖZ

COVID-19 pandemisi nedeniyle ülkemizde hızlı bir şekilde uzaktan eğitime geçilmiştir. Bu doğrultuda rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri de çevrimiçi ortamlara taşınmıştır. Rehberlik hizmetleri, öğrencilerin kişisel, mesleki ve psikolojik gelişimi açısından önemli bir yere sahiptir. Dolayısıyla bu araştırmanın amacı uzaktan eğitimde lise son sınıf öğrencilerinin rehberlik ve psikolojik danışma servisi deneyimlerinin açığa çıkarılmasıdır. Araştırma sonucunda elde edilecek bulgular ışığında, uzaktan eğitimde rehberlik hizmetlerinin eksik ve güçlü yönlerinin ortaya çıkarılması ve bu yönde önerilerin sunulması hedeflenmiştir. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu Adana ili Seyhan ve Saimbeyli ilçelerinden, araştırmacılar tarafından belirlenmiş ölçütlere göre seçilen 10 kişiden oluşmaktadır. Katılımcılar belirlenirken amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır. Elde edilen verilere içerik analizi uygulanmıştır. Araştırmanın sonucuna göre uzaktan eğitim döneminde rehberlik hizmetlerinden faydalanan öğrencilerin sorunlar yaşadığı ve bu sistemden memnun olmadıkları görülmüştür. Öğrenciler genellikle internet sorunu, dersin sorumlusuna ulaşamama, zamanın kısıtlı olması gibi sorunlar yaşamıştır. Araştırmanın sonucu doğrultusunda ortaya çıkan bulguların uzaktan eğitim sisteminde nelerin düzeltilmesi gerektiği gibi birçok konuya ışık tutacağı ve gelecek araştırmalar için öncül nitelikte olacağı düşünülmektedir. Araştırmadan elde edilen bulgulara dayanarak çevrimiçi ortamlarda sunulan rehberlik hizmetlerinin öğrenci görüşleri açısından değerlendirilmesi önerilmektedir. Böylece rehberlik hizmetlerinin gelişime açık yönleri ile zorlukları ortaya çıkarılmış olacaktır.

Evaluation of Guidance Services in terms of Student Experiences in the Distance Education Period

Article Info

Article History
Received: 17.05.2022
Accepted: 19.06.2022
Published: 30.06.2022

Keywords:

Guidance Services,
Student,
Distance Learning

ABSTRACT

Due to the COVID-19 pandemic, distance education has been started in our country. Accordingly, guidance and psychological counseling services have also been moved to online environments. Guidance services have an important place in terms of the personal, professional, and psychological development of students. The aim of this research is to reveal the guidance and psychological counseling service experiences of senior high school students in distance education. In this study, phenomenology was used. The study group of the research was from Adana province Seyhan and Saimbeyli districts that consists of 10 people selected according to the criteria determined by the researchers. While determining the participants, the criterion sampling method was used. The semi-structured interview form was prepared by the researchers. Content analysis was applied to the obtained data. According to the results of the research, it was seen that the students who benefited from the guidance services during the distance education period experienced problems and were not satisfied with this system. The students generally experienced problems such as internet problems, not being able to reach the person responsible for the course, and limited time. It is thought that it will shed light on and be a pioneer for future research. Based on the findings obtained from the research, it is recommended to evaluate the guidance services offered in online environments in terms of student opinions.

¹ Bu çalışma TÜBİTAK 2209-A tarafından desteklenmektedir.

² Bu çalışmanın ilk hali UPUES 2022’de özet metin olarak sunulmuştur.

“This article is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (CC BY-NC 4.0)”

GİRİŞ

Eğitim, en saf haliyle herhangi bir alanda bilgi kazanma sürecidir. Yeşilyaprak (2000) eğitimi, kişinin doğduğu ailede başlayıp topluma yararlı bireyler olmak için okulda almaya başladığı ve ölene kadar aktif şekilde varlığını sürdüren bir süreç olarak tanımlamıştır. Kurum ve kuruluşlar da üstünlük ve vizyon için bireyin şu an ki ve gelecekteki eğitim hayatının önemini vurgulamaktadır (Yeşil, 2017). Tan'a (2000) göre eğitim, hem beden hem de ruh sağlığı yerinde olan, aktif şekilde topluma ayak uydurabilen bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Bu nedenle eğitim her dönem vazgeçilmez olmuştur. Ancak salgın hastalıklar durumunda eğitim için farklı uygulamalar gündeme gelebilmekte, bu uygulamalardan biri de eğitimin çevrimiçi ortamlar yardımıyla sürdürülmesi şeklinde olabilmektedir.

2019 yılı Aralık ayında Çin'de görülen virüsün varlığı ülkemizde ilk olarak 11 Mart 2020'de resmi olarak açıklanmıştır (Sağlık Bakanlığı, 2020). Dünya Sağlık Örgütü de bu virüsün tüm dünyayı etkisi altına alması ve bulaşma hızının yüksek olması sebebiyle hastalığın artık pandemiye dönüştüğünü bildirmiştir (WHO, 2020). Bu yüzden turizmden spora pek çok faaliyet ileri tarihlere ertelenmiştir. Ülkemizde pandemiye bağlı olarak eğitim faaliyetleri de çevrimiçi ortamlara taşınmıştır. Salgın sebebiyle eğitim alanında 16 Mart 2020'de alınan yüz yüze eğitime ara verilmesi kararı ilk adım olmuştur. Bu karara göre 23 Mart 2020 Pazartesi gününden itibaren Eğitim Bilişim Ağı (EBA) üzerinden eğitime devam edileceği bildirilmiştir (Milli Eğitim Bakanlığı, 2020). Alınan bu karar ve uzaktan eğitime geçilmesi süreci ülkemizdeki tüm öğrencileri farklı şekillerde etkilemiştir. Bununla birlikte pandeminin uzaması, öğrenciler için bir takım olumsuzluklara sebep olmuştur. Sınavlar ve derslerin ilerleyişi hakkındaki belirsizlikler (Karagün, 2020), derslerin internet üzerinden yapılması ve buna bağlı olarak internet erişimindeki sıkıntılar (Keskin ve Kaya, 2020), kırsal kesimde yaşayan öğrenciler için internet alt yapısının yeterli olmaması (Sever ve Özdemir, 2020), evde geçirilen sürenin uzaması gibi sebepler öğrenciler üzerinde kaygıyı tetikleyen bir durum olmuştur (Anuk ve Çetin, 2020). Tüm bunlarla beraber öğrencilere sunulan rehberlik hizmetleri oldukça önemli bir konuma yükselmiştir. Çünkü pandeminin beraberinde getirmiş olduğu kaygı ve stres ile eğitimin kesintiye uğraması beraberinde pek çok rahatsızlığı tetiklemiştir (Yüksel Şahin,2021). Pandemiye bağlı olarak da rehberlik hizmetleri çevrimiçi ortamda varlığını sürdürmeye çalışmıştır.

Tarhan (2017) psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerini; bireye güç kazandıran, sorunlarına kalıcı ve yapıcı çözümler üreten bireyler yetiştirmeyi hedefleyen ve hayattan keyif almaya destek sağlayacak bir ruh sağlığı hizmeti olarak tanımlamıştır. Ültanır (2003) rehberlik hizmetlerinin amacını, bireylerin ömrü boyunca karşılaşılabileceği sorunların önlenmesi için gelişimsel konulara önem vererek duyuşsal, sosyal ve psikolojik sağlığın oluşturulmasına olanak sağlayan bir yapı olarak ifade etmiştir. Öğrencilere sunulan rehberlik hizmetleri her okulda aynı olmadığı gibi öğretmenin öğrenciye yaklaşımına göre de farklılık göstermektedir. Rehberlik hizmetleri yüzyılı aşkın süredir her eğitim kademesi için önemli bir yere sahiptir ve eğitimden ayrı düşünülemez. Bunun sebebi okul rehberlik hizmetlerinin bireye kendisini ve çevresini tanımaya yardımcı olacak doğru ve yararlı bilgileri aktarması, öğrencinin bu bilgileri kendi süzgecinden geçirerek davranış haline dönüştürmesi ve problemler karşısında çözüm üreten bir birey olmasını sağlamasıdır (İçtüzzer, 2017). Bu hizmetler doğrultusunda öğrenciye mesleki, eğitsel ve kişisel-sosyal rehberlik alanları ile ilgili hizmetler sunulmaktadır (Tarhan, 2017). Bu hizmetler sonucunda öğrencinin gelişiminin bir bütün halinde gelişmesine katkı sağlaması beklenmektedir (Avcı vd., 2017).

Okullarda rehberlik hizmetlerinin yürütülmesi ne kadar önemliyse bu hizmetlerin değerlendirilmesi de o kadar önemlidir. Ancak bu şekilde danışana sunulan hizmet geliştirilebilir. Pandemi sürecinde de hizmetlerin geliştirilmesi için çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalar daha çok Eğitim ve Bilişim Ağı üzerinden gerçekleştirilmeye çalışılmıştır (Başaran vd., 2020). Bununla beraber kimi zaman rehberlik hizmetleri online seminerler, broşür, afiş, telefon ile görüşmeler ve canlı dersler yoluyla yürütülmüştür (Çetin Dalgıç vd., 2020).

Pandemi sebebiyle insanlarda görülen stres durumları sebebiyle psikolojik danışmanlara büyük sorumluluk düşmektedir. Eğitimin çevrimiçi ortama taşınması, pandemi sürecinin getirdiği kaygı durumu gibi sebepler rehberlik faaliyetlerinin ihmal edilmesine neden olsa da bu olumsuzluklara rağmen rehberlik faaliyetlerinin sürdürülmesine özen gösterilmeli, rehberlik faaliyetlerini sağlıklı ve etkili bir biçimde devam edebilmesi sağlanmalıdır. Çünkü öğrencilerin, kişisel gelişimleri, mesleki gelişimleri ve eğitsel gelişimlerinin sağlıklı bir şekilde tamamlanması için rehberlik hizmetlerinin süreklilik göstermesi gerekir. Rehberlik hizmetlerinin verimliliğinin yanı sıra psikolojik danışmanların yaptığı çalışmalar ve yaptıkları çalışmalardan aldıkları verim de diğer bir araştırma konusu olmuştur (Çetin Dalgıç vd., 2020). Birışçi'ye (2013) göre rehberlik hizmetlerinin değerlendirilmesinde öğrencilerin görüşlerini belirlemek önemlidir.

Çünkü öğrencilerin gelişen teknolojiye ne kadar ayak uydurduğunu rehberlik hizmetleri yardımıyla belirlemek mümkündür. Bu hususa dikkat eden araştırmacılar uzaktan eğitim döneminde çeşitli araştırmalar yürütmüşlerdir. Bunlardan biri Keskin ve Kaya (2020)'nin yapmış olduğu çalışmadır. İlgili çalışmada öğrencilere çevrimiçi eğitimin nasıl geliştirilebileceği, öğrencilerin hangi sosyal medya platformlarını daha sık kullandığı gibi sorular sorulmuştur ve alınan cevaplar ışığında öğrencilere en etkili olan ulaşım yolları, sosyal medya platformlarında öğrencilerin geçirdiği sürenin nasıl verimli hale getirilebileceği ve çevrimiçi eğitime ilişkin görüşler olarak belirlenmiştir (Keskin ve Kaya, 2020). Bu durum öğrencilerin farklı şekillerde kendilerine rehberlik hizmetlerin sunulabileceğini işaret etmektedir.

Araştırmanın Önemi

Rehberlik hizmetleri, öğrencilerin kişisel gelişimi, mesleki gelişimi ve psikolojik gelişimi açısından önemli yere sahiptir. Rehberlik hizmetleri, her eğitim seviyesinde olduğu gibi lise son sınıf öğrencileri için de önem taşımaktadır. Lise son sınıf öğrencilerinin taşıdığı sınav kaygısı yanında pandemi sebebiyle sosyalleşememek bireylerde endişe halini beraberinde getirmiştir (Yüksel Şahin, 2021). Rehber öğretmenler de bu sorunların üstesinden gelmede onlara yardımcı olmak amacıyla çevrimiçi şekilde lise son sınıf öğrencileri ile iletişime geçmeye çalışmışlar ancak bu iletişimin etkililiği konusunda herhangi bir dönüt alma yoluna gidememişlerdir. Oysaki uzaktan eğitim sürecinde sunulan rehberlik hizmetlerinin etkililiğine yönelik dönüt alınması, hizmet kalitesi açısından önemlidir (İçtüzet, 2017). Çevrimiçi ortamda rehberlik faaliyetlerinden yararlanma ve bu yararlanma düzeyinin başarılı olup olmadığını değerlendirmek ise daha sonraki çalışmalar için önemli olabilir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, pandemi döneminde uzaktan eğitim sürecine girilmesiyle beraber 12.sınıf öğrencilerinin rehberlik hizmetlerinden yararlanma deneyimlerinin ortaya çıkarılmasıdır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular ışığında, uzaktan eğitimde rehberlik hizmetlerinin eksik ve güçlü yönlerinin ortaya çıkarılması ve bu yönde önerilerin sunulması hedeflenmektedir. Bu hedefle araştırmada birtakım alt problemler oluşturulmuştur. Bunlar;

- 1.12. sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecinde deneyimledikleri rehberlik hizmetleri nasıldır?
2. 12. sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitim döneminde rehberlik hizmetleriyle ilgili karşılaştıkları fırsatlar nelerdir?
3. 12. sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitim döneminde rehberlik hizmetleriyle ilgili yaşadıkları zorluklar nelerdir?
4. 12. sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitim döneminde rehberlik hizmetlerinin gelişimiyle ilgili önerileri nedir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji (olgu bilim) deseni kullanılacaktır. Nitel araştırma yöntemleri içinde bulunan fenomenoloji, insanların yaşamları sonucunda oluşan deneyimlerin incelendiği bir araştırma türüdür. Fenomenolojide asıl odaklanılan, gerçekleşen olgu ve kişilerin yaşantılarına bağlı olarak bu olgu hakkındaki duygu ve düşünceleridir. Bu araştırma türünün bu kadar önemli olması araştırılan olgu hakkında derinlemesine bilgi vermesinden kaynaklanmaktadır (Aydın Günbatır, 2019). Fenomenolojide veri toplanırken az kişiden öz bilgi toplamak esas amaçtır. Bu nedenle çalışma 6-10 kişi çevresinde yürütülür. Fenomenolojik çalışmalarda veri toplamak için görüşme ve gözlem tekniği kullanılmaktadır. Örneklem seçiminin de olguyu bizzat yaşamış ve açıkça anlatacak kişiler olduğuna dikkat edilmelidir. Fenomenoloji çalışmasında veriler kişi bazlı analiz edilebilir, kişilerin yorumları karşılaştırılabilir ve katılımcıların düşünce ve duygularıyla araştırma çeşitlendirilebilir. Dolayısıyla bu araştırmada da 10 kişilik bir öğrenci grubuyla deneyimlerin ortaya çıkarılması amacıyla derinlemesine görüşme yapılacaktır.

Çalışma Grubu/Katılımcılar

Araştırmanın çalışma grubunu Adana ili Seyhan ve Saimbeyli ilçelerinden, araştırmacılar tarafından belirlenmiş ölçütlere göre seçilecek 10 kişi oluşturmuştur. Katılımcılar belirlenirken amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme araştırmacı tarafından belirlenmiş

ölçütleri karşılayan durumların çalışmasından oluşmaktadır (Baltacı,2018). Araştırmacılar tarafından belirlenen ölçüt; katılımcının uzaktan eğitime en az 1 yıl devam etmiş olması ve bu süreçte en az 2 kez çevrim içi rehberlik hizmeti almış olmasıdır. Ayrıca çalışmada verilerin çeşitliliğini sağlamak açısından seçilen 10 kişinin ilçelere ve cinsiyet durumuna göre eşit olarak dağılmasına dikkat edilmiştir. Kişisel bilgi formu doğrultusunda çalışma grubunu dokuz kız, biri erkek öğrenci oluşturmuştur. Öğrencilerin hepsi 18 yaşını doldurmuştur. Ayrıca öğrencilerin yedisi Anadolu lisesi, biri İmam Hatip lisesi, biri Meslek lisesi, biri özel okul kapsamında bulunan Temel liseden mezun olmuştur. Öğrenciler, pandemi sebebiyle lisenin son yılında çevrimiçi ortamda öğrenim görmek zorunda kalmışlardır.

Veri Toplama Araçları ve Süreçleri

Araştırma kapsamında lise öğrencilerinden genel bilgi toplamak amacıyla kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Bu form dışında çalışmadaki temel veri toplama aracı yarı yapılandırılmış görüşme formudur. Yarı yapılandırılmış görüşme, önceden hazırlanmış sorularla yürütülen görüşmede duruma bağlı olarak ek sorular sorulmasıyla oluşan görüşme türüdür (Aydın Günbatır, 2019).

Görüşme Formu

Bu kapsamda araştırmacılar tarafından yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Hazırlanan sorular ilgili literatür incelemeleri sonucu oluşturulmuş ve uzman görüşüne sunulmuştur. Bu doğrultuda hazırlanan sorular şu şekildedir:

- 1.Uzaktan eğitim döneminde rehberlik ve psikolojik danışmanlık servisine başvurma sebebiniz nedir?
- 2.Uzaktan eğitim döneminde başvurduğunuz rehberlik ve psikolojik danışma servisinin, normal eğitim döneminde başvurduğunuz servisten farklı veya benzer hangi yönleri olduğunu düşünüyorsunuz?
3. Çevrimiçi ortamda gerçekleşen rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerinin eksik ve güçlü yönlerini deneyimlerinizden yola çıkarak açıklayınız.
- 4.Uzaktan eğitim döneminde başvurduğunuz rehberlik ve psikolojik danışma servisine ulaşırken karşılaştığınız zorluklar nelerdir?
- 5.Çevrimiçi ortamda aldığınız rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetinin size sunduğu fırsatları ve katkılarını değerlendiriniz.
- 6.Rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerinin uzaktan eğitimde verimli olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?
7. Uzaktan eğitim döneminde sunulan rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerinin iyileştirilmesi amacıyla yönelik olarak deneyimleriniz ışığında hangi önerilerde bulunursunuz?

Verilerin Analizi

Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme sonucu elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. İçerik analizi, elde edilen verilerin çeşitli şekilde kodlanması ve temalara ayrılması, bu çerçevede açıklanmaya ve yorumlanmaya çalışılmasıdır (Aydın, 2019). Bu doğrultuda katılımcılardan yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanan veriler sistemli şekilde kayıt altına alınmıştır. Sonrasında toplanan veriler teker teker okunmuş, dikkatlice incelenerek ve buna bağlı olarak kodlar oluşturulmuştur. Ardından yanıtların ortak özellikleri göz önüne alınarak belirli temalar oluşturulmuştur.

BULGULAR

Bu bölümde yapılan görüşmeler kapsamında öğrencilerden alınan cevaplara ait bulgulara sırasıyla yer verilmiştir. Görüşme formunda ilk olarak yer alan "Uzaktan eğitim döneminde rehberlik ve psikolojik danışmanlık servisine başvurma sebebiniz nedir?" sorusuna 4 öğrenci ders ve sınav başarısı sebebiyle başvurduğunu, diğer 4 öğrenci ise rehberlik ihtiyacı sebebiyle başvurduğunu belirtmiştir. Kalan 2 öğrenci ise hem ders ve sınav başarısı hem de rehber ve rehberlik ihtiyacı sebebiyle başvurduğunu belirtmiştir. Ders ve sınav başarısı sebebiyle başvuran öğrenciler daha iyi ders çalışabilmek, akademik başarılarını arttırabilmek ve üniversite sınavında başarılı olmak amacıyla başvurduklarını belirtmiştir. Rehber ve rehberlik ihtiyacı sebebiyle başvuran öğrenciler ise ne yapacağını bilemediklerini ve pandemi sürecinde bir

rehbere ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. Aşağıda ders ve sınav başarısı sebebiyle rehberlik ve psikolojik danışmanlık servisine başvuran öğrencilerin cevaplarından alıntılara yer verilmiştir.

Ö1: " Mezuna kalmamak, daha iyi ders çalışabilmek için başvurdum."

Ö2: "Uzaktan eğitim "nasıl daha verimli geçer, nasıl daha fazla derse katılabilirim" sebepleriyle başvurdum. "

Ö9:" Sınav için yardım almak amacıyla başvurdum."

Rehber ve rehberlik ihtiyacı sebebiyle rehberlik ve psikolojik danışmanlık servisine başvuran öğrencilerden bazılarının cevaplarından alıntılara yer verilmiştir.

Ö3: " Uzaktan eğitim sürecinde ne yapacağımı bilmiyordum, birinden yardım almam gerekiyordu bu yüzden başvurdum."

Ö4: " Üniversiteye yönelik bir yol gösterici, aşamalarda ne yapacağım, üniversiteyle ilgili nasıl bir yol izlemem gerekiyor, ne yapmam gerekiyor bu doğrultuda bir program için başvurmuştum."

Ö5: "Çünkü pandemi döneminde psikolojim alt üst olmuştu ve yardım almak istedim. Kendimi genel olarak yetersiz hissediyordum."

Görüşme formunda bulunan ikinci soru "Uzaktan eğitim döneminde başvurduğunuz rehberlik ve psikolojik danışma servisinin, normal eğitim döneminde başvurduğunuz servisten farklı veya benzer hangi yönleri olduğunu düşünüyorsunuz?" şeklindedir. Öğrencilerin soruya verdiği cevaplar iki kategoriye ayrılmıştır. Kategoriler alt başlıklarıyla birlikte Tablo 1 'de gösterilmiştir.

Tablo 1.

Uzaktan Eğitimde Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Servisinin Farklı ve Benzer Yönleri

Farklı Yönler	f
Hocaların İlgisi	5
İletişim ve Ulaşım Kopukluğu	5
Verim	3
Benzer Yönler	f
Verim	4
İçerik	1

Öğrencilerden alınan cevaplara göre uzaktan eğitim döneminde başvurdukları rehberlik ve psikolojik danışma servisinin normal eğitim döneminde başvurdukları rehberlik ve psikolojik danışmanlık servisinden farklı yönleri 3 başlıkta toplanmıştır. Öğrencilerin yarısı öğretmenlerin ilgi düzeyinin farklı olduğunu, diğer yarısı da iletişim ve ulaşım kopukluğu yaşadığını belirtmiştir. Aynı zamanda 3 öğrenci de verim düzeyinin farklı olduğunu savunmuştur. Bazı öğrenciler ise benzer veya farklı yönlerinin olmadığını da dile getirmiştir. Aşağıda 2. soruya verilen cevaplardan uzaktan eğitim döneminde başvurdukları rehberlik ve psikolojik danışma servisinin, normal eğitim döneminde başvurdukları servisten farklı yönlerin neler olduğunu belirten alıntılara yer verilmiştir.

Ö4: " Yüz yüze daha detaylı oluyor, sürekli takip ediliyor, sürekli danışma servisine gidip gelebiliyordum. Uzaktan eğitimde çok öyle bir şansım olmadı. Çok bir faydasını görmedim. Hocalara ulaşmada zorlandım..."

Ö9:" Farklı şu; yüz yüze olunca daha iyiydi, daha ilgililerdi ve daha iyi iletişim kuruyorduk ama online eğitimde Zoom üzerinde internet sıkıntısı, hocaların ilgisi ve ulaşım sıkıntıları yaşanıyor."

Öğrencilerin 2. soruya verdikleri cevaplar doğrultusunda normal eğitim döneminde ve uzaktan eğitim döneminde rehberlik ve psikolojik hizmetlerinden sağlanan verim düzeyinin ve bu hizmetlerin içeriğinin benzer olduğunu savunmuşlardır. Öğrencilerden dördü verim düzeyinin benzer olduğunu, biri içeriğinin benzer olduğunu belirtmiştir. Aşağıda 2. soruya verilen cevaplardan uzaktan eğitim döneminde başvurdukları rehberlik ve psikolojik danışma servisi ile normal eğitim döneminde başvurdukları servisin benzer yönlerinin neler olduğunu belirten alıntılara yer verilmiştir.

Ö6:" ...Benzer olarak da aynı konuları konuşuyorduk. Farklı bir konu yoktu. "

Ö7: "...Yüz yüzeyle pek bir farkı yoktu. Yüz yüzeyken de hocalar çok ilgiliydi. Benzer yönü buydu."

Görüşme formunda yer alan üçüncü soru "Çevrimiçi ortamda gerçekleşen rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerinin eksik ve güçlü yönlerini deneyimlerinizden yola çıkarak açıklayınız." şeklindedir. Soru doğrultusunda öğrencilerin verdiği cevaplar iki ana kategoriye ayrılmıştır (Tablo 2).

Tablo 2.

Çevrimiçi Ortamda Gerçekleşen Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Hizmetlerinin Eksik ve Güçlü Yönleri

Eksik Yönler	f
İnternet Problemleri	6
Anlaşımla Problemleri/İletişim Kopukluğu	3
Güçlü Yönler	f
Hocaların İlgisi	5
Kolay ulaşılabilirlik/İletişim Kolaylığı	3
Planlılık / Programlılık	1

Öğrencilerden alınan cevaplara göre çevrimiçi ortamda başvurdukları rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerinin eksik yönleri iki başlıkta toplanmıştır. Öğrencilerden altısı internet problemi yaşadığını, üçü ise anlaşılma problemi ve iletişim kopukluğu yaşadığını belirtmiştir. Öğrenciler genellikle ihtiyaçlarının karşılanmamasından yakınmışlardır. Öğrencilerden ikisi ise çevrimiçi ortamda başvurduğu rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetinin eksik bir yönü olmadığını dile getirmiştir. Aşağıda 3. soruya verilen cevaplardan eksik yönlerin neler olduğunu belirten alıntılara yer verilmiştir.

Ö2: "Eksik yönleri; çok iyi bir internet erişimimizin olmamasıydı, Zoom uygulaması üzerinde sınırlı dakikalarla oluyordu...ama altyapının, internet erişiminin düzgün olmaması, uygulamaların sağlam olmaması eksik yönleriydi."

Ö3: "Açıkçası pek bir deneyim elde edemedim. Dolayısıyla çok eksiği olduğunu düşünüyorum. Mesela bir soru sorduğumda dönüt alamadım. Okulumu aradığım zaman çok fazla iletişim kurmadılar benimle. Daha sonra döneceğim deyip çoğu zaman dönmediler. Dönünce de daha değişik konular konuştular. Zaten yaptığım şeyleri tekrar yapmamı söylediler. Örneğin kitap okumak gibi. Ben zaten yapıyordum yani o yüzden pek bir katkı sağlamadılar."

Öğrencilerin 3. soruya verdikleri cevaplar doğrultusunda çevrimiçi ortamda gerçekleşen rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerinin güçlü yönleri 3 başlıkta toplanmıştır. Buna göre öğrencilerden beşi hocaların ilgisinin, üçü kolay ulaşılabilirlik ve iletişim kolaylığının, biri ise planlı ve programlı olmasının çevrimiçi ortamda gerçekleşen rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerinin güçlü yönlerinden olduğunu savunmuştur. Ayrıca dört öğrenci de çevrimiçi ortamda gerçekleşen rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerinin güçlü yönlerinin olmadığını belirtmiştir. Aşağıda 3. soruya verilen cevaplardan güçlü yönlerin neler olduğunu belirten alıntılara yer verilmiştir.

Ö2:"Güçlü yönleri de iyi programlanmış olmasıydı, istediğimiz zaman öğretmenimize ulaşabiliyorduk. Yani planlı programlı olması güçlü yönüydü ."

Ö10:" Güçlü yönleri ise hocaların ilgisini çok yoğun şekilde hissettik. İsteddiğimiz zaman ulaşabildik. Rehberlik hocamın konuşmaları sınav kaygımı biraz da olsa götürüyordu. Yüz yüze eğitimde bu kadar sık rehberlik hizmeti alabileceğimi düşünmüyordum."

Görüşme formunda yer alan dördüncü soru "Uzaktan eğitim döneminde başvurduğunuz rehberlik ve psikolojik danışma servisine ulaşırken karşılaştığınız zorluklar nelerdir?" şeklindedir. Soru doğrultusunda öğrencilerin verdiği cevaplar iki ana kategoriye ayrılmıştır. Kategoriler öğrencilerin zorlukla karşılaşmamasına bağlı olarak oluşturulmuştur. Düzenlenen ilk kategori öğrencilerin "Herhangi bir zorlukla karşılaşmadım" cevabına yöneliktir. Bu cevabı veren 4 öğrenci bulunmaktadır. İkinci kategori öğrencilerin zorluklarla karşılaştığını belirten cevaplara göre oluşturulmuştur. Öğrencilerin uzaktan eğitim döneminde rehberlik ve psikolojik danışma servisine ulaşırken ne gibi zorluklarla karşılaştıkları alt başlıklarıyla Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3.

Uzaktan Eğitimde Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetlerine Ulaşırken Karşılaşılan Zorluklar

Karşılaşılan Zorluklar	f
Hocalara Ulaşım Sorunu	3
Hocaların İlgisizliği	2
İnternet Sıkıntısı	3
Ortam	2

Uzaktan eğitim döneminde rehberlik ve psikolojik danışmanlık servisine ulaşırken zorlukla karşılaştığını belirten öğrenci sayısı altıdır. Öğrencilere bu zorlukların neler olduğu sorulduğunda üçü hocalarına ulaşmakta zorlandığını, ikisi hocalarının onlara karşı ilgisiz olduğunu, üçü çeşitli internet sıkıntıları yaşadığını, ikisi ise buldukları ortamdan ötürü katılımlarının zorlaştığını belirtmiştir. Aşağıda 4. soruya verilen cevaplardan karşılaşılan zorlukların neler olduğunu belirten alıntılara yer verilmiştir.

Ö3: "Çoğu zaman telefonları açmıyorlardı, aramaları gördüklerinde de nadiren dönüyorlardı. Ulaşım sorunu yaşıyordum."

Ö4: "Hocalara ulaşım da zorlandım, ulaşamıyordum. Hocalara ulaşmaya çalışsam da geri dönüş yapılmıyordu. Şikayetimi söylesem bile çok zor geri dönüş yapılmıyordu. Hocalar bizden kopuk ve ilgisizdi."

Ö5: "İnternet sıkıntısı yaşadım. Online ortamda hocalar biraz daha ilgisizlerdi. Hocalar birazcık bitsin de gideyim kafasındaydılar. Ondan dolayı bende sınavımda etkilendi. Tam anlamıyla danışmanlık alamadım."

Ö6: "Evde bazen uygun ortam olmuyordu, bu konuda zorluk yaşıyordum. Ve bazen internet sıkıntısı yaşıyordum."

Görüşme formunda bulunan beşinci soru "Çevrimiçi ortamda aldığınız rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetinin size sunduğu fırsatları ve katkılarını değerlendiriniz." şeklindedir. Öğrencilerin deneyimlerine göre vermiş oldukları cevaplar doğrultusunda 4 kategori oluşturulmuştur. Ayrıca "katkısı yok" cevabını veren bir öğrenci de olmuştur ve bu da tabloda gösterilmiştir. Öğrencilerin çevrimiçi ortamda başvurduğu rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerinin onlara sunduğu fırsatlar Tablo 4' te gösterilmiştir.

Tablo 4.

Çevrimiçi Ortamdaki Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Hizmetlerinin Sunduğu Fırsatlar ve Katkılar

Fırsatlar ve Katkılar	f
Hocaların ilgisi	4
Plan-Programlılık	5
Ulaşım Kolaylığı	1
Rehberlik	8
Katkısı yok	1

Çevrimiçi ortamda başvuru rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerinin fırsat ve katkılarının olduğunu savunan 9 öğrenci bulunmaktadır. Bu öğrencilerden dördü hocalarının ilgili olmasının, beşi hocalarının planlı ve programlı olmasının, biri hocasına her an ulaşılabilir olmasının, sekizi ise ihtiyaç duydukları rehber ve rehberliğe ulaşılıyor olmasının onlara sunulan fırsat ve katkılar olduğunu belirtmişlerdir. Öğrenciler cevaplarında birden fazla fırsat ve katkı belirttiği için toplam öğrenci sayıları farklılık gösterebilmektedir. Aşağıda öğrencilerin cevaplarından bu fırsat ve katkıların neler olduğunu savunan alıntılara yer verilmiştir.

Ö1: "Evde tek başıma çalışamazken hocamın benimle ilgilenmesiyle irademi kurabildim. Plan yapabildim. Verim aldım, tek başıma olsaydım bu verim sıfır düzeyinde olacaktı ancak hocam sayesinde ulaşabildiğim en yüksek verime ulaşabildim."

Ö2: "Yani yol gösterici oldu, öğretmenimizle geleceğimizi daha iyi planladık, programladık, sıkıntılarımızı paylaştık. Pandemi sıkıntılı bir süreci bu yüzden sıkıntılarımızı öğretmenimizle paylaşmak faydalı oldu bizim için. Bizim iki tane rehber öğretmenimiz vardı ikisine de her an

ulaşabiliyorduk, ellerinden geldiğince faydalıydı bizim için. Hemen ulaşım sıkıntımı çözmek benim için fırsattı. Kafama takılan bir şey olduğunda sormak iyiydi. "

Ö6: "Sınav kaygımı biraz da olsa azalttılar..."

Ö7: "Dersleri yönetme konusunda, konuları organize etme konusunda bana çok katkı sağladı. Sınava hocalarımla beraber hazırlandım diyebilirim."

Ö10: "Bana yol gösterdiler, geleceğe ışık yaktılar. Online süreci nasıl yöneteceğimi gösterdiler. Bunlar katkılarıydı."

Katılımcılara yöneltilen 6. soru "Rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerinin uzaktan eğitimde verimli olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?" şeklindedir. Öğrencilerin cevapları özellikle 3 cevap üzerinde toplanmıştır dolayısıyla da 3 kod oluşturulmuştur. Oluşturulan kodlar Tablo 5 'te gösterilmiştir. Öğrencilerden üçü soruya "evet" , beşi ise "hayır" cevabını vermiştir. Kalan 2 öğrenci ise kesin bir yanıt vermemekle beraber kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 5

Uzaktan Eğitimde Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Hizmetleri Verimli Mi?

Öğrenci Cevapları	f
Evet	3
Kararsızım	2
Hayır	5

Aşağıda, görüşme formunda bulunan 6. soruya evet cevabı veren öğrencilerin cevaplarından alıntılara yer verilmiştir. Öğrenciler "evet" cevabını verdikten sonra neden öyle düşündüklerini de sıralamışlardır. Genellikle uzaktan eğitim döneminde yalnız olmamanın düşüncelerine etkisi olduğu söylenebilmektedir.

Ö7: "Evet, verimli olduğunu düşünüyorum. Çünkü online danışma olmasaydı uzaktan eğitim sürecini tek başıma yürütemezdim. Bana rehberlik edecek biri illaki lazımdı. Olmasaydı zorluk yaşadım."

Ö8: "Tabii ki faydası oluyordu. Çünkü online eğitimde insan kendini gerçekten başıboş hissediyor, bu hizmetler bize iyi geliyordu."

Evet cevabı vermesine rağmen yüz yüze gerçekleşen rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetinin veriminden bahseden bir öğrenci olmuştur. Aşağıda bu öğrencinin cevabına yer verilmiştir.

Ö10: "Evet, düşünüyorum. Fakat hocayla göz göze olmak farklı bir ekran üzerinden dinlemek farklı. Bu sebepten dolayı yüz yüze olsa daha iyi olabilirdi ama online eğitimde de bir problem yaşamadım. Verimliydi diyebilirim."

Aşağıda 6. soruya hayır cevabı veren öğrencilerin cevaplarından alıntılara yer verilmiştir. Öğrenciler "hayır" cevabını verdikten sonra neden öyle düşündüklerini de sıralamışlardır. Genellikle bir düzen olmamasından yakınmış, internet ve görüşmelerin gerçekleştiği uygulamaların getirdiği sıkıntılara değinmişlerdir. Ayrıca öğrenciler kalabalık bir grup yerine bireysel hizmet almayı tercih ettiklerini ifade etmişlerdir.

Ö3: "Düşünmüyorum verimsizdi. Çünkü sadece baştan savmak için konuşuyorlardı. Bir öğrenciyi karşısına alıp da gerçekten problemini çözmek için konuşmuyorlardı. Herkese belirledikleri programı uyguluyorlardı. Bireysel özelliklerimizi dikkate almıyorlardı. Sadece gösteriş amaçlı olduğunu düşünüyorum. Hiç memnun değildim."

Ö5:"Düşünmüyorum. Tam anlamıyla bir konuşma içine giremedik, kesintiler oluyordu, süre sıkıntısı oluyordu, zamanımız kısıtlı oluyordu. Bundan dolayı birçok şey içimizde kalıyordu, kısıtlı olarak yansıtabiliyorduk. Bu yüzden verim alamadım ama konuşma açısından, yalnız hissetmedim bu iyiydi."

Görüşme formunda bulunan 6. soruya kesin bir cevap vermeyen iki öğrenci bulunmaktadır. Bu öğrenciler uzaktan eğitim döneminde gerçekleşen rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerinin tamamıyla verimli ya da tamamıyla verimsiz olmadığını dile getirmişlerdir. Normal eğitim dönemiyle kıyaslayıp ona göre cevaplamışlardır. Aşağıda bu soruya "kararsızım" cevabını veren öğrencilerden alıntılara yer verilmiştir.

Ö1: "Düşünmüyorum ama verimsiz de değildi. Karşılaştırsak normal eğitim daha iyiydi. Çünkü ben onların ve kendi çabamla ders çalışabildim en azından. Verimli olmamasının nedeni iletişim kopukluğu olmasıydı. Söylediklerimiz tam olarak anlaşılıyordu."

Ö2: "Yüzde yüz verimli diyemem ama yüzde seksen verimliydi. Sonuçta psikolojik danışma normal bir ders değildi. Normal bir ders olsa daha verimsiz olabilirdi ama danışma olduğu için çok sıkıntı olmadı. "

Katılımcılara yöneltilen son soru "Uzaktan eğitim döneminde sunulan rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerinin iyileştirilmesi amacıyla yönelik olarak deneyimleriniz ışığında hangi önerilerde bulunursunuz?" şeklindedir. Bu soruyla uzaktan eğitim dönemini doğrudan yaşamış kişilerden bu dönemin eksikleri ile ilgili görüş ve önerilerini öğrenmek amaçlanmıştır. Öğrenciler deneyimleri doğrultusunda vermiş oldukları cevaplara göre 4 kategori oluşturulmuştur. Oluşturulan kodlar Tablo 6 'da gösterilmiştir.

Tablo 6.

Uzaktan Eğitimde Gerçekleşen Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Hizmetlerinin İyileştirilmesine Yönelik Öneriler

Öneriler	f
Rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerinin planlı-programlı olması	6
İnternet ve altyapı problemlerinin giderilmesi	4
Bireysel rehberlik hizmeti sunulması	4
Hocaların ilgili olması	3

Tablo 6'da görüldüğü üzere öğrencilerin altısı rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerinin bir plan ve program dahilinde düzenlenmesini, görüşmelerin sıklığının artırılmasını önermiştir. Aşağıda plan ve program önerisinde bulunan öğrencilerin cevaplarından bazı alıntılara yer verilmiştir.

Ö1: "Sıklığı artırılabilir. Mesela haftalık olarak her haftanın sonunda konuşma yapılabilir. İletişim hiç kopmadan daha düzenli oluyor ve hocaların planının çok önemli olduğunu düşünüyorum. Hocaların bizle iletişime geçerek ev şartlarına yani uzaktan eğitime uygun program hazırlaması gerektiğini önerebilirim."

Ö3: "...Bir program dahilinde olmalı çünkü programsız ilerlediği zaman zaten asla bir sonuca varılamıyor. Bu yüzden bence bir öğrenciye kapasitesine uygun program hazırlanmalı. Nerede eksiği varsa ona göre ilerlenmeli. Direkt herkese ayarladıkları internetten çıkma bir programla ilerlememeli."

Ö8: "Bazı şeylerin kişiye özel olması gerektiğini düşünüyorum bu yüzden bireysel görüşmeler yapılmalıydı. Yapılan ders çalışma programını tüm öğrencilere yaymaları yanlış bir durumdu çünkü herkesin kapasitesi farklı ve herkes farklı şekilde çalışıyor."

Ö10: "...Hocaların telefonla sesli bir şekilde değil de görüntü açarak konuşması bence daha etkili."

Öğrencilerin üzerinde durmuş olduğu diğer bir öneri ise internet ve altyapı problemlerinin giderilmesine yöneliktir. Öğrencilerden dördü soruya bu cevabı vermiştir. Aşağıda internet ve altyapı problemlerinin giderilmesi önerisinde bulunan öğrencilerin cevaplarından bazı alıntılara yer verilmiştir.

Ö2: "Yani az önce de söylediğim gibi internet erişimi düzeltilir. Zoom uygulaması üzerinden süre sıkıntısı oluyordu o düzeltilir. Onun haricinde çok sıkıntım yoktu. Kişisel olarak verimli geçti. Sadece ilk başlarda erişim sıkıntısı yaşıyorduk ama sonraları da oturtulmuştu düzen."

Ö10: "Bazı operatörlerin alt yapısı her koşula uygun değil. Her yerde internete bağlanamıyor. Bunun iyileştirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Hocaların telefonla sesli bir şekilde değil de görüntü açarak konuşması bence daha etkili."

Öğrencilerden dördü "bireysel rehberlik hizmeti" üzerinde durmuştur. Öğrenciler bu rehberlik ve danışma görüşmelerinin bireye özel olması gerektiğini savunmuş, kalabalık gruplarla yapılan görüşmelerin kendileri için verimli olmadığını belirtmişlerdir. Aşağıda bireysel rehberlik hizmeti sunulmasını öneren öğrencilerin cevaplarından alıntılara yer verilmiştir.

Ö4: "Öğrencilerin daha çok nelerde zorluk çektiklerini, eğitim hayatında nelerle savaştıklarını biliyorlar. Buna yönelik öğrenciler söylemeden kendileri üstümüze düşse, daha ilgili olsalar daha iyi olabilir."

Günlük, saatlik görüşme ayarlasalar daha iyi olabilir. Bireysel olarak çağırıp görüşmeler düşüncelerimizi sorsalar gibi önerilerde bulunabilirim."

Ö6: "Bence öncelikle rehber öğretmenlerin, öğrencilerle teker teker görüşmesi gerekiyor. Öğrencilerin kendi düşüncelerini sormaları gerekiyor. Kalabalık ortamların aksine bireysel görüşmeler daha faydalı olacaktır..."

Öğrencilerin 7. soru için sundukları son öneri hocalarıyla ilgilidir. Üç öğrenci hocalarının daha ilgili olması gerektiğini belirtmiştir. Hocalarının onlara karşı daha empatik davranmasını istediklerini savunmuşlardır. Aşağıda bu öneride bulunan öğrencilerin cevaplarından alıntılara yer verilmiştir.

Ö3: "Yani bence ilk olarak hocaların öğrencilerle empati kurması gerekir. Zaten rehber öğretmenin ilk amacı bu olmalı. Kendilerini öğrencilerin yerine koyup sorunu ne neyin halledilmesi gerektiğini düşünmeliler ve buna göre hareket etmeliler ki karşıdaki kişi için daha sağlıklı bir sonuç elde edebilsinler. Aynı zamanda hocalar hem arkadaş gibi olup hem de aradaki sınırı korumalıdır. Ne çok laubali ne de çok sert olmalı..."

Ö4: "Öğrencilerin daha çok nelerde zorluk çektiklerini, eğitim hayatında nelerle savaştıklarını biliyorlar. Buna yönelik öğrenciler söylemeden kendileri üstümüze düşse, daha ilgili olsalar daha iyi olabilir. Günlük, saatlik görüşme ayarlasalar daha iyi olabilir."

TARTIŞMA / SONUÇ / ÖNERİ

Bu çalışmada katılımcı öğrencilerin uzaktan eğitim döneminde gerçekleşen rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetleri ile ilgili görüşlerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu doğrultuda araştırmacıların hazırlamış olduğu 7 tane açık uçlu sorudan oluşan görüşme formu kullanılmıştır. Çalışmanın bulguları içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir.

Yürütülen çalışma kapsamında öğrenciler, rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerine başvurma sebeplerini ders çalışabilmek, sınava hazırlanabilmek ve rehberlik ihtiyacını gidermek olarak sıralamışlardır. Sıralanan bu cevapların normal eğitim döneminde gerçekleşen rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerine başvurma sebepleriyle benzer olduğu görülebilmektedir.

Öğrencilerden elde edilen bulgulara göre öğrenciler dersin sorumlu öğretmenin ilgisinin, iletişim ve ulaşım kopukluğunun ve verim düzeyinin farklı yönleri üzerinde durmuşlardır. Ek olarak internet altyapısının yetersizliği durumundan belirtmişlerdir. Özgöl vd. (2017) çalışmasında da bilgisayar ve internet erişimi problemlerinin uzaktan eğitim için dezavantaj oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrenciler uzaktan eğitim döneminin eksik yönleri olarak internet, anlaşılma ve iletişim problemleri olarak sıralamışlardır. Bunun yanında öğrenciler dersin sorumlu öğretmenin ilgili ve planlı olması, kolayca ulaşılabilir olması ve iletişimin güçlü yönleri olduğunu belirtmişlerdir. Kolay ulaşılabilirlik cevabının çoğunlukla verilme nedeni olarak çevrimiçi ortam sebebiyle dersin sorumlu öğretmene kolaylıkla ulaşılması durumu gösterilmiştir. Duman (2020), araştırmasında uzaktan eğitimin avantajlarını; ortamdaki bağımsız olması, telefonla uzaktan eğitime erişim sağlanabilmesi, uzaktan eğitimdeki her içeriğin tekrar izlenebilir olması ve devamsızlık sorununun bulunmaması olarak sıralamıştır. Dolayısıyla uzaktan eğitim sürecinde dersin öğretmene ulaşmak hem zor hem kolay bir iş olarak yansıtılmıştır.

Çalışma kapsamında öğrencilere rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerine ulaşırken karşılaştıkları zorluklar sorulduğunda ulaşım ve internet problemi, hocaların ilgisizliği ve ortamların görüşmeler için müsait olmaması durumunu ifade etmişlerdir. Uygun ortam sorununun sebebi öğrencilerin evlerinde kendilerine ait bir odalarının bulunmaması, bulunsa bile evdeki bireylerden biriyle paylaşması olarak gösterilebilir. Bu durum öğrenciler için uygun ortamın oluşturulmadığını göstermiştir. İnternet problemi ve okul rehber öğretmeni ve/veya psikolojik danışmanının ilgisizliği konularıyla burada da karşılaşılmıştır. Tüm bu sorunlar alt yapı ya da sosyoekonomik ekonomik nedenlerle ilişkilendirilebilmektedir.

Araştırmada ulaşılan diğer bir bulgu da başlığı çevrimiçi ortamdaki rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerinin fırsat ve katkılarıdır. Öğrenciler hocalarının planlı olmasının, ihtiyaç duydukları rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerine kolayca ulaşabilmenin uzaktan eğitim döneminde onlara sunulan fırsatlar ve katkılar olduğunu belirtmişlerdir. Bu duruma okul rehber öğretmeni ve/veya psikolojik danışmanının çevrimiçi ortamda bile müfredat ve mevzuata uygun olarak işlerine devam etmesi sebep olmuş olabilir.

Öğrencilere çevrimiçi ortamdaki rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerinin verim düzeyi sorulduğunda bazıları verimli olduğunu ve pandemi sürecini yalnız başına geçirmemenin avantajlı olduğunu belirtmiştir. Bu durumun sebebi pandemi sürecinin çok sancılı ve zorlu bir süreç olmasından ve kimsenin o durumda ne yapacağını bilememesinden kaynaklanıyor olabilir. Verimli olmadığını düşünen öğrenciler ise bunun sebebini düzensizlik, görüşmelerin gerçekleştiği uygulamaların sorunları ve görüşmelerin kalabalık sınıflarla yapılması olarak sıralamıştır. Öğrenciler rehberlik servislerine sorunlarını anlatmak için başvurmakta, kalabalık sınıflarda gerçekleşen rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerinden dolayı kendilerini sınıf içinde açıklamaktan çekiniyor olabilirler. Bu sebeple rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerinin bireysel olarak verilmesi önerilebilir. Ayrıca okul rehber öğretmeni ve/veya psikolojik danışmanın düzenli görüşmeler gerçekleştirilmemesi öğrencileri rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerine başvurma isteklerinden alıkoymuş olabilir.

Pandemi sürecinde gerçekleştirilen ve uzaktan rehberlik hizmetlerini kapsayan bu çalışmadan elde edilen veriler oldukça önemli ve değerlidir. Dolayısıyla bundan sonraki çalışmalarda normal dönemler ile pandemi dönemi rehberlik hizmetleri karşılaştırılabilir. Elde edilen bulgulara dayanarak; rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerinin planlı ve programlı olması, internet ve altyapı problemlerinin giderilmesi, bireysel rehberlik hizmetinin sunulması önerileri sunulmaktadır. Ayrıca,

- Uzaktan eğitimin güçlü yönlerinin üzerinde daha çok yoğunlaşılıp, eksik yönleri giderilmeye çalışılmalı,
- Okul rehber öğretmeni ve/veya psikolojik danışman her öğrenciyle tek tek görüşme yapmalı,
- Uzaktan eğitimde rehberlik hizmetlerinin gerçekleştiği uygulamalar için de düzenlemeler yapılarak süre sorunu giderilmelidir.

KAYNAKÇA

- Anuk, Ö. ve Çetin, C. (2020). COVID-19 pandemi sürecinde yalnızlık ve psikolojik dayanıklılık: Bir kamu üniversitesi öğrencileri örneklemini. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 170-189.
- Avcı, R., Eroğul, A. R. Ç., ve Zeybek, S. U. (2017). Psikolojik danışma ve rehberliğe (PDR) yönelik mitler ölçeğinin geliştirilmesi ve rehberlik dersinin pedagojik formasyon öğrencilerinin PDR'ye yönelik mitleri üzerindeki etkisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 7(48), 1-15.
- Aydın, M. (2019). Nitel veri analizi. H. Özmen ve O. Karamustafaoğlu O. (Ed.). *İçinde Eğitimde araştırma yöntemleri* (s.461-482). Pegem Akademi.
- Aydın Günbatır, S. (2019). Olgu bilim yöntemi. H. Özmen ve O. Karamustafaoğlu O. (Ed.). *İçinde Eğitimde araştırma yöntemleri* (s.293-315). Pegem Akademi.
- Başaran, M., Doğan, E., Karaoğlu E. ve Şahin E. (2020). Koronavirüs (COVID-19) pandemi sürecinin getirisi olan uzaktan eğitimin etkililiği üzerine bir çalışma. *Acedemia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 368-397.
- Baltacı, A. (2018). Nitel araştırmalarda örnekleme yöntemleri ve örnek hacmi sorunsalı üzerine kavramsal bir inceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1, 231-274.
- Birişçi, S. (2013). Video konferans tabanlı uzaktan eğitime ilişkin öğrenci tutumları ve görüşleri. *Öğretim Teknolojileri ve Öğretmen Eğitimi Dergisi*, 1(2), 24-40.
- Çetin Dalgıç, İ., Bulut, E. ve Şengül, R. (2020). Uzaktan eğitim sürecinde psikolojik danışmanlık ve rehberlik: Nitel bir araştırma. MEB, Siirt Rehberlik ve Araştırma Merkezi- https://siirtram.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/56/01/196828/dosyalar/2021_02/24145245_24143946_PD_R_RAM_ARASYTIRMA_SON_HALIY-donuYturuldu.pdf adresinden 12.05.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Duman, S. N. (2020). Salgın Döneminde Gerçekleştirilen Uzaktan Eğitim Sürecinin Değerlendirilmesi, *Milli Eğitim Dergisi*, Salgın Sürecinde Türkiye'de ve Dünyada Eğitim, 95-112.
- İçtüzzer, E. (2017). *Ortaöğretim kurumlarında yürütülen psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi.
- Karagün, E. (2020). Spor bilimlerinde güncel konular ve araştırmalar-2 COVID-19 pandemisiyle. E. Karagün ve O. Yılmaz (Ed.) *İçinde Travmatik yaşantı covid-19 sürecinde ruh sağlığın korunması ve*

egzersiz desteği (s.6-34).Çizgi Kitabevi.

- Keskin, M.ve Kaya, D.Ö. (2020). COVID-19 sürecinde öğrencilerin web tabanlı uzaktan eğitime yönelik geri bildirimlerinin değerlendirilmesi. *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5(2), 59-67.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2020). İnternet haberi.<http://www.meb.gov.tr/bakan-selcuk-23-martta-baslayacak-uzaktan-egitime-iliskin-detaylari-anlatti/haber/20554/tr>
- ÖZGÖL, M., Sarıkaya, İ. & Öztürk, M. (2017). Örgün eğitimde uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin öğrenci ve öğretmen elemanı değerlendirmeleri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 7(2), 294-304.
- Sağlık Bakanlığı (2020). İnternet haberi.<https://www.saglik.gov.tr/TR,64544/bakan-koca-tbmmde-koronavirus-ile-mucadeleye-iliskin-sunum-yapti.html>
- Sever, M. ve Özdemir, S. (2020). Koronavirüs (COVID-19) sürecinde öğrenci olma deneyimi: Bir fotoses (photovoice) çalışması. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 31(4), 1653-1679
- Tan, H. (2000). *Psikolojik danışma ve rehberlik teori ve uygulama* (4.Basım). MEB Yayınları.
- Tarhan, S. (2017). İhtiyaç, yeterlik ve mesleki doyum bağlamında rehber öğretmenlerin görev algıları. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(3), 1385-1408.
- Ültanır, E. (2003). *İlköğretim birinci kademedeki Rehberlik ve psikolojik danışma*. (1.basım). Nobel Yayınları
- World Health Organization (WHO). Global surveillance for COVID-19 diseasecausedbyhumaninfectionwithnovelcoronavirus (COVID-19). https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/20200121-global-surveillance-for-2019-ncov.pdf?sfvrsn=9d82f528_4&download=true adresinden 12.05.2021 tarihinde erişildi.
- Yeşil, Y. (2017). Türkiye’de mesleki eğitimin gelişimi açısından uzaktan eğitim faaliyetlerinin önemi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22(3), 757-767.
- Yeşilyaprak, B. (2000). *21. Yüzyılda eğitimde rehberlik hizmetleri* (29. Basım). Nobel Yayınları
- Yüksel Şahin, F. (2021). Psikolojik danışmanların COVID-19’a, yüz yüze ve çevrimiçi psikolojik danışma yapmaya, yüz yüze ve çevrimiçi eğitim almaya ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (9), 496-522.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction: Education in its purest form is the process of gaining knowledge in any field. Education has always been indispensable. However, in the case of epidemics, different applications for education may come to the fore, and one of these applications can be the continuation of education with the help of online environments. Due to the pandemic in our country, educational activities have also been moved to online environments. Due to the epidemic, it was decided to suspend face-to-face education in the field of education on March 16, 2020. The transition to distance education has affected all students in our country in different ways. Due to the pandemic, guidance services tried to maintain their presence online. Guidance services had an important place in every level of education for over a century and cannot be considered separately from education. The more important it is to carry out guidance services in schools, the more important the evaluation of these services. Guidance services have an important place in terms of the personal development, professional development, and psychological development of students. The aim of this research is to reveal the experiences of 12th-grade students benefiting from guidance services, with the introduction of distance education during the pandemic period. In the light of the findings obtained as a result of the research, it is aimed to reveal the deficiencies and strengths of guidance services in distance education and to present suggestions in this direction.

Materials and Methods: In this study, phenomenology design, one of the qualitative research methods, was used. The study group of the research consists of 10 participants selected by criterion sampling method from Adana province Seyhan and Saimbeyli districts. The criteria determined by the researchers; The participant must have attended distance

education for at least 1 year and received online guidance service at least 2 times in this process. A personal information form was used within the scope of the research. The basic data collection tool in the study is the semi-structured interview form. In this context, a semi-structured interview form was prepared by the researchers. The prepared questions were formed as a result of the relevant literature reviews and presented to the expert opinion. In the research, the data obtained as a result of semi-structured interviews were analyzed by the content analysis method.

Findings: 4 students stated that they applied to the first question of the interview form because of their course and exam success, while the other 4 students stated that they applied because of the need for guidance. The remaining 2 students stated that they applied both because of their course and exam success and because of the need for guidance and guidance. Students who applied due to course and exam success stated that they applied to study better, increase their academic success and be successful in the university exam, while students who applied due to the need for guide and guidance stated that they needed a guide during the pandemic process. To the second question in the interview form, half of the students stated that the level of interest of the instructors was different, while the other half stated that they had communication and transportation problems. All 3 students argued that the level of efficiency was different. Some students also stated that they do not have similar or different aspects. As for the similar aspects of the training held in different environments, four students stated that the efficiency level and one of them had similar content. To the third question in the interview form, the students stated that they had internet problems, and three of them stated that they had problems with understanding and communication breakdown. 2 students stated that they did not have any deficiencies. The strengths of these services; Five of the students answered that the interest of the instructors, three of their easy accessibility and ease of communication, and one their planned and programmed. Four students stated that they did not have strengths. To the fourth question in the interview form, 4 students stated that they did not encounter any difficulties, and 6 students stated that they faced difficulties in reaching the teachers, indifference of the teachers, internet problems, and an unsuitable environment. One student answered, "no contribution" to the fifth question in the interview form. 9 students stated that their instructors' caring and planned actions, easy transportation, and access to guidance contributed to them. Three of the students answered "yes" and five answered "no" to the 6th question directed to the participants. The remaining 2 students stated that they were undecided. Students who answered yes generally said that not being alone during the distance education period had an effect on their thoughts. Students who answered "no" listed their reasons as lack of order, internet and application problems, and lack of individual service. 2 students who answered "I am undecided" stated that these services are not completely efficient or inefficient. To the last question posed to the participants, six of the students suggested arranging the guidance and psychological counseling services within a plan and program, increasing the frequency of the interviews, and eliminating the internet and infrastructure problems.

Discussion: Based on the findings suggestions for planning and scheduled guidance and psychological counseling services, eliminating internet and infrastructure problems, and providing individual guidance services are presented. Moreover,

- Focusing more on the strengths of distance education and trying to eliminate its deficiencies,
- School guidance teacher and/or psychological counselor should interview each student individually,
- The time problem should be resolved by making arrangements for the applications where guidance services are provided in distance education.